

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
«28» серпня 2023 року,
протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

Ірина КОВТУН

«28» серпня 2023 року

м.п.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ»
для підготовки на третьому (освітньо-науковому) рівні
здобувачів ступеня доктора філософії
зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування
галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування
за денною, заочною формами навчання

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри публічного управління та адміністрування, кандидатка економічних наук, доцентка
«27» серпня 2023 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри публічного управління та адміністрування
«28» серпня 2023 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри, доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, професор
«28» серпня 2023 року

_____ Едуард ЩЕПАНСЬКИЙ

Деканеса факультету управління та економіки, кандидатка економічних наук, доцентка
«28» серпня 2023 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ЗМІСТ

	Стор.
1. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 4
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 4
1.2. Лекції	– 4
1.3. Семінарські (практичні) заняття	– 6
1.4. Самостійна робота	– 8
1.5. Підсумковий контроль	– 8
2. Схема нарахування балів	– 9
3. Рекомендовані джерела	– 10
3.1. Основні джерела	– 10
3.2. Допоміжні джерела	– 11
4. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 17

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Сутність та різновиди механізмів реалізації державної політики сталого розвитку	21,5	2	0,5	–	–	19	21,5	2	0,5	–	–	19
2.	Формування економічного потенціалу території як передумова реалізації цілей сталого розвитку	22,5	2	1,5	–	–	19	22,5	2	1,5	–	–	19
3.	Інвестиції у місцевий економічний розвиток як механізм реалізації державної політики сталого розвитку	23	2	2	–	–	19	23	2	2	–	–	19
4.	Міжмуніципальне співробітництво як механізм реалізації державної політики сталого розвитку	23	2	2	–	–	19	23	2	2	–	–	19
	Усього	90	8	6	–	–	76	90	8	6	–	–	76

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Сутність та різновиди механізмів реалізації державної політики сталого розвитку	2
	<p>1. Наукові підходи до трактування змісту механізму державної політики. Сутність механізмів реалізації державної політики сталого розвитку.</p> <p>2. Класифікація механізмів реалізації державної політики сталого розвитку: за сферою впливу, за сферою дії, за типом впливу, за масштабами впливу, за об'єктами та суб'єктами регулювання, за функціональним спрямуванням, за способом державного впливу тощо.</p> <p>3. Умови забезпечення сталого розвитку територіальних громад. Механізми забезпечення сталого розвитку територіальних громад в умовах децентралізації влади в Україні.</p>	
2.	Формування економічного потенціалу території як передумова реалізації цілей сталого розвитку	2
	1. Класифікація різновидів потенціалу. Сутність та основні складові	

	<p>економічного потенціалу території.</p> <p>2. Синергетичні принципи формування економічного потенціалу території.</p> <p>3. Алгоритм формування економічного потенціалу території.</p> <p>4. Перспективні напрями формування економічного потенціалу у контексті забезпечення сталого розвитку.</p>	
3.	Інвестиції у місцевий економічний розвиток як механізм реалізації державної політики сталого розвитку	2
	<p>1. Наукові підходи до трактування змісту «місцевий економічний розвиток» (МЕР): сутність, науково-практичні аспекти реалізації. Завдання та функції місцевого економічного розвитку. Основні правила забезпечення МЕР.</p> <p>2. Зміст та основні ознаки прямих іноземних інвестицій. Основні види підприємств з іноземними інвестиціями за мотивами поведінки на ринку.</p> <p>3. Якісні інвестиції.</p> <p>4. Інвестиційна привабливість як економічна категорія.</p> <p>5. Очікування інвесторів від місцевої влади.</p>	
4.	Міжмуніципальне співробітництво як механізм реалізації державної політики сталого розвитку	2
	<p>1. Нормативно-правова база щодо міжрегіонального й міжмуніципального співробітництва в Україні. Основні принципи реалізації міжмуніципального співробітництва.</p> <p>2. Основні компоненти ММС.</p> <p>3. Логіка процесу пошуку ініціатив міжмуніципального співробітництва у економічній сфері.</p> <p>4. Перспективні напрями міжмуніципального співробітництва у контексті забезпечення цілей державної політики сталого розвитку.</p>	
	Усього	8

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Сутність та різновиди механізмів реалізації державної політики сталого розвитку

Питання для усного опитування та дискусії

1. Перехід України до сталого розвитку.
2. Адаптація Глобальних цілей сталого розвитку до умов України.
3. Напрями державної політики сталого розвитку України.
4. Наукові підходи до трактування змісту механізму державної політики сталого розвитку.

Аудиторна письмова робота

Виконання тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: розвиток, сталість, сталий розвиток, глобальні цілі сталого розвитку, механізм, політика, державна політика механізм державної політики, децентралізація, територіальна громада, місцевий розвиток, орієнтований на громаду, сталий місцевий розвиток.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми аспіранту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- зміст та основні передумови сталого розвитку;
- відображення питань сталого розвитку у законодавстві України;
- 17 Глобальних цілей сталого розвитку;

- умови забезпечення сталого розвитку територіальних громад;
- місцевий економічний розвиток як передумова забезпечення сталого розвитку території.

Теми 2. Формування економічного потенціалу території як запорука реалізації цілей сталого розвитку

Питання для усного опитування та дискусії

1. Продуктивність як ключове пояснення формування економічного потенціалу, забезпечення економічного зростання та конкурентоспроможності регіону.
2. Основні характеристики й система критеріїв оцінки економічного потенціалу сталого розвитку України та її територій.
3. Методологія формування системи індикаторів ефективності розвитку територіальних економічних систем.
4. Системно-комплексна оцінка економічного потенціалу сталого розвитку України та її територій.

Аудиторна письмова робота

Виконання тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: потенціал, економічний потенціал, економічний потенціал території (територіальної громади), синергія, принципи, інструменти формування економічного потенціалу, продуктивність, конкурентоспроможність.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми аспіранту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- основні складові економічного потенціалу;
- чинники впливу на формування економічного потенціалу території;
- функції та призначення міжнародних організацій у вирішенні глобальних проблем людства;
- можливості досягнення політичного консенсусу у глобальному діалозі цивілізацій.

Семінарське заняття 2

Тема 4. Інвестиції у місцевий економічний розвиток як механізм реалізації державної політики сталого розвитку

Питання для усного опитування та дискусії

1. Основні чинники вибору місця розташування інвестицій.
2. Вплив рівня інвестиційної привабливості на рішення інвесторів.
3. Вимоги для належного правового середовища для прямих іноземних інвестицій.
4. Зв'язок інвестиційних процесів з реалізацією цілей державної політики сталого розвитку.

Аудиторна письмова робота

Виконання тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: інвестор, інвестиція, пряма іноземна інвестиція, інвестиційна привабливість.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми аспіранту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- завдання та функції місцевого економічного розвитку;
- основні правила забезпечення МЕР;

- вплив рівня інвестиційної привабливості на рішення інвесторів;
- очікування інвесторів від місцевої влади.

Семінарське заняття 3

Тема 6. Міжмуніципальне співробітництво як механізм реалізації державної політики сталого розвитку

Питання для усного опитування та дискусії

1. Особливості реалізації механізму співробітництва територіальних громад.
2. Засоби та інструменти налагодження міжтериторіального співробітництва.
3. Проблеми реалізації механізму співробітництва територіальних громад.
4. Ефективність використання механізмів співробітництва територіальних громад в умовах децентралізації влади.

Аудиторна письмова робота

Виконання тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: територіальна громада, міжмуніципальне співробітництво, форми співробітництва, міжрегіональне співробітництво, міжтериторіальне співробітництво, транскордонне співробітництво.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми аспіранту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- історичні передумови налагодження співробітництва між територіальними громадами;
- логіка процесу пошуку ініціатив міжмуніципального співробітництва у економічній сфері;
- переваги та недоліки (проблеми) налагодження та реалізації проектів міжмуніципального співробітництва.

1.4. Самостійна робота

Підготуйте тези на всеукраїнську або міжнародну науково-практичну конференцію за тематикою навчальної дисципліни «Механізми реалізації державної політики сталого розвитку». Тези повинні побути підготовлені у відповідності до загальноприйнятих вимог до такого виду робіт, а також з урахуванням вимог, передбачених програмою конференції, на яку вони будуть подані.

Основними критеріями оцінювання тез є:

1. Актуальність проблеми.
 - 1.1. Обґрунтування актуальності та виділення невирішеної частини проблеми.
 - 1.2. Відповідність мети, завдань, об'єкта і предмета змісту дослідження.
2. Новизна та оригінальність ідей.
 - 2.1. Оригінальність теми дослідження (тема недосліджувана або мало досліджувана).
 - 2.2. Наявність наукової новизни в роботі.
3. Використані методи дослідження.
4. Практична направленість результатів.
5. Рівень використання наукової літератури та інших джерел інформації.
 - 5.1. Аналіз наукових публікацій з тематики дослідження.
 - 5.2. Відповідність списку використаних джерел посиланням у тексті роботи.
 - 5.3. Оформлення списку джерел згідно з чинними вимогами.
6. Ступінь самостійності роботи.
 - 6.1. Дотримання правил посилання на використані джерела.
 - 6.2. Самостійність сформульованих пропозицій і рекомендацій в дослідженні.
7. Дотримання вимог до оформлення.

1.5. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку.

1.5.1. Питання для підсумкового контролю

1. Перехід України до сталого розвитку.
2. Відображення питань сталого розвитку у законодавстві України.
3. Адаптація Глобальних цілей сталого розвитку до умов України.
4. Напрями державної політики сталого розвитку України.
5. Наукові підходи до трактування змісту механізму державної політики.
6. Сутність механізмів реалізації державної політики сталого розвитку.
7. Класифікація механізмів реалізації державної політики сталого розвитку: за сферою впливу, за сферою дії, за типом впливу, за масштабами впливу, за об'єктами та суб'єктами регулювання, за функціональним спрямуванням, за способом державного впливу тощо.
8. Умови забезпечення сталого розвитку територіальних громад.
9. Механізми забезпечення сталого розвитку територіальних громад в умовах децентралізації влади в Україні.
10. Місцевий економічний розвиток як передумова забезпечення сталого розвитку території.
11. Наукові підходи до трактування змісту потенціалу.
12. Класифікація різновидів потенціалу.
13. Сутність та основні складові економічного потенціалу території.
14. Синергетичні принципи формування економічного потенціалу території.
15. Чинники впливу на формування економічного потенціалу території.
16. Продуктивність як ключове пояснення формування економічного потенціалу, забезпечення економічного зростання та конкурентоспроможності регіону.
17. Інструменти формування економічного потенціалу території.
18. Алгоритм формування економічного потенціалу території.
19. Основні характеристики й система критеріїв оцінки економічного потенціалу сталого розвитку України та її територій.
20. Методологія формування системи індикаторів ефективності розвитку територіальних економічних систем.
21. Системно-комплексна оцінка економічного потенціалу сталого розвитку України та її територій.
22. Перспективні напрями формування економічного потенціалу у контексті забезпечення сталого розвитку.
23. Наукові підходи до трактування змісту «місцевий економічний розвиток»: сутність, науково-практичні аспекти реалізації.
24. Завдання та функції місцевого економічного розвитку.
25. Основні правила забезпечення МЕР.
26. Зміст та основні ознаки прямих іноземних інвестицій.
27. Основні види підприємств з іноземними інвестиціями за мотивами поведінки на ринку.
28. Переваги прямих іноземних інвестицій.
29. Якісні інвестиції: зміст та основні вимоги.
30. Основні чинники вибору місця розташування інвестицій.
31. Інвестиційна привабливість як економічна категорія.
32. Вплив рівня інвестиційної привабливості на рішення інвесторів.
33. Очікування інвесторів від місцевої влади.
34. Вимоги для належного правового середовища для прямих іноземних інвестицій.
35. Міжмуніципальне співробітництво як модель об'єднання сил і засобів сусідніх громад для вирішення спільних проблем і використання спільних можливостей територій.
36. Нормативно-правова база щодо міжрегіонального й міжмуніципального співробітництва в Україні.

37. Основні принципи реалізації міжмуніципального співробітництва у контексті забезпечення цілей державної політики сталого розвитку. Основні компоненти міжмуніципального співробітництва.

38. Логіка процесу пошуку ініціатив міжмуніципального співробітництва у економічній сфері.

39. Форми співробітництва територіальних громад.

40. Особливості реалізації механізму співробітництва територіальних громад.

41. Засоби та інструменти налагодження міжтериторіального співробітництва.

42. Проблеми реалізації механізму співробітництва територіальних громад.

43. Ефективність використання механізмів співробітництва територіальних громад в умовах децентралізації влади.

44. Перспективні напрями міжмуніципального співробітництва у контексті забезпечення цілей державної політики сталого розвитку.

1.5.2. Приклад залікового білета

1. Системно-комплексна оцінка економічного потенціалу сталого розвитку України та її територій.

2. Очікування інвесторів від місцевої влади.

3. Форми співробітництва територіальних громад.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до схеми, наведеної на рисунку 2.1.

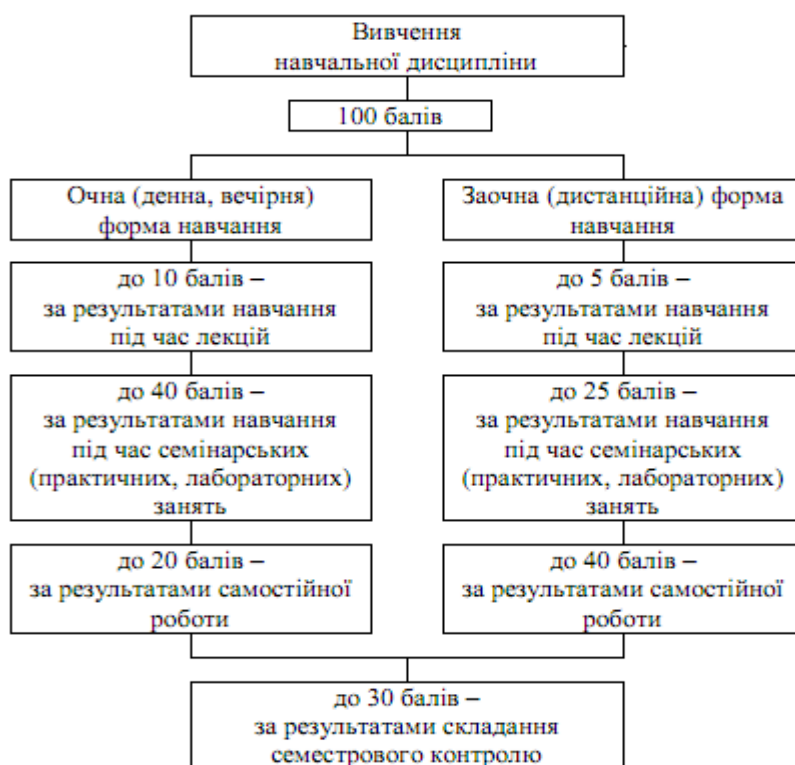

Рисунок 2.1 Схема нарахування балів за результатами навчання

2.2. Обсяг балів, здобутих під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення по 4 лекційних занять за денною та заочною формою навчання.

Отже, аспірант може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій			
			1	2	3	4
1.	Денна	4	2,5	5,0	7,5	10,0
	Заочна	4	1,3	2,5	3,8	5,0

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення по 3 семінарських заняття за денною та заочною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному аспіранту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань наведені у п. 4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань, наведено в таблиці:

№ з/п	4 теми	Усього балів
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу за денною формою навчання	20
2.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу за заочною формою навчання	40

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Бурик З. М. Механізм державного регулювання в сфері сталого розвитку. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/2_2018/31.pdf

2. Дослідження рівня використання економічного потенціалу регіону: Монографія: /За ред. Семенова В.Ф., Руденко О.І. Одеса: Одеський національний економічний університет, 2012.- 150с.

3. Жаліло Я., Снігова О. Реалізація потенціалу міжрегіонального та міжмуніципального співробітництва в межах політики згуртованості: аналітичний звіт. Київ, 2021. 28 с.

4. Ковалівська С.В. Обґрунтування трансформації механізмів публічного управління в контексті цілей сталого розвитку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. №3. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/3_2021/34.pdf

5. Ковтун І.Б., Терещенко Т.В. Теоретичні аспекти формування економічного потенціалу територіальної громади: синергетичний аспект. *Science, Technologies, Innovations* №3(19) 2021. 3-9 р. (<http://doi.org/10.35668/2520-6524-2021-3-01>).

6. Лопушинський І.П., Філіппова В.Д., Плющ В.М. Механізми забезпечення сталого розвитку територіальних громад в умовах децентралізації влади в Україні. URL: https://journals.kntu.kherson.ua/index.php/visnyk_kntu/article/view/23

7. Потапова А. Г. Економічний потенціал регіонів України : підручник./ Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2022. 415 с.

8. Про Стратегію сталого розвитку “Україна – 2020”: Указ Президента України від 12.01.2015 р. №5/2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

9. Сірик З.О. Ефективність використання механізмів співробітництва територіальних громад в умовах децентралізації влади. *Регіональна економіка*. 2020. №2. С. 17-32. URL: https://re.gov.ua/re202002/re202002_017_SirykZO.pdf

10. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової, акад. НААН України М.А. Хвесика. К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. 776 с.

11. Сталий розвиток - XXI століття. Дискусії 2020: колективна монографія / Корольчук Л. В., Мусіна Л. А., Кваша Т. К. [та ін.]; за заг ред. Хлобистова Є. В.; Національний університет "Києво-Могилянська академія". Київ: 2020. 468 с.

12. Сталий розвиток – XXI століття: управління, технології, моделі: колективна монографія [Аверкіна М.Ф., Андрєєва Н. М., Балджи М. Д., Веклич О. О. та ін.] / НАН України, ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»; НТТУ «Київський політехнічний інститут»; Вища економіко-гуманітарна школа; Міжнародна асоціація сталого розвитку / за наук.ред. проф. Хлобистова Є.В. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А, 2014. 540 с.

13. Сталий розвиток суспільства: навчальний посібник / авт.: А. Садовенко, Л. Масловська, В. Серета, Т. Тимочко. 2 вид. К. 2011. 392 с.

14. Стратегія сталого розвитку: підручник / [В.М.Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд]. За редакцією професора В.М.Боголюбова і. К.: ВЦ НУБІПУ, 2018. 446 с. URL:

http://dglb.nubip.edu.ua/bitstream/123456789/5822/1/Bogolubov_Strategij%20stalogo%20rozvutku.pdf

7.2. Допоміжні джерела

Тема 1

1. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/2713805-instrumenti-ta-mehanizmi-viroblenna-j-vprovadzenna-publicnoi-politiki-v-ukraini.html

2. Бондарчук Н.В. Механізми реалізації державної політики, спрямованої на забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 4. 2010. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=119>

3. Гринчишин С.С. Механізми реалізації державної молодіжної політики в Україні на регіональному рівні. *Держава та регіони*. Серія: Державне управління. 2017. №4(60). URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/4_2017/21.pdf

4. Інструменти та механізми вироблення й впровадження публічної політики в Україні. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/2713805-instrumenti-ta-mehanizmi-viroblenna-j-vprovadzenna-publicnoi-politiki-v-ukraini.html

5. Ковтун І.Б., Терещенко Т.В. Теоретичні аспекти функціонування бюджетного механізму регулювання соціально-економічного розвитку території. *Університетські наукові записки: Часопис Хмельницького університету управління та права*. Хмельницький: №4(48). 2013. С.577-584.

6. Майстро С., Резніков В. Механізми формування та реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції. *Теорія та історія державного управління*. Том 4 № 80 (2019). URL: <http://uran.oridu.odessa.ua/article/view/194097>

7. Місцевий економічний розвиток у територіальних громадах: корисні поради та кращі практики: посібник для місцевої влади та бізнесу. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/717/MER_2021_WEB.pdf

8. Мойсіяха А.В. Сутність та зміст механізмів реалізації державної політики в соціогуманітарній сфері. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: *Державне управління*. Том 31 (70). № 3. 2020. С.164-169. URL: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/3_2020/30.pdf

9. Резніков В.В. Напрями удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції України. *Науковий вісник: Державне управління*. 2020. 2(24). URL: <https://nvdu.undicz.org.ua/index.php/nvdu/article/view/71>

10. Телешун С., Ситник С. Механізми правового забезпечення реалізації засад публічної політики. *Політичний менеджмент*. №2. 2011. С.33-43. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/teleshun_mechanismy.pdf

11. Харазішвілі Ю.М. X 20 Системна безпека сталого розвитку: інструментарій оцінки, резерви та стратегічні сценарії реалізації: монографія; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2019. 304 с.

12. Хомишин І. Механізм реалізації державної політики в сфері вищої освіти. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія : Юридичні науки.* 2016. № 855. С. 116-121. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2016_855_18
13. Шевченко В.М. Механізми реалізації державної політики у сфері вищої освіти в умовах інноваційного розвитку України. *Державне управління: удосконалення та розвиток.* 2010. № 5. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=139>

Тема 2

1. Белей С. І. Фандрайзингова діяльність – інноваційний інструмент формування фінансово-економічного потенціалу розвитку сільських територій в умовах децентралізації. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки.* 2021. № 1(1). С. 44-50. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2021_1\(1\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2021_1(1)_8)
2. Бобровник Д. О. "Глобалізаційний потенціал територіальної громади": до елементно-семантичного розуміння феноменології. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України.* 2022. № 3. С. 19-31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2022_3_4
3. Боронос В. Г. Методичне забезпечення оцінювання впливу тінізації економіки на фінансовий потенціал території. *Чернігівський науковий часопис.* Серія 1 : Економіка і управління. 2018. Вип. 1. С. 33-39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chnch_ekon_2018_1_7
4. Боронос В. Г. Основні характеристики фінансового потенціалу території. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту.* Сер. : Економіка і менеджмент. 2012. № 2. С. 76-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsuem_2012_2_10
5. Довгаль О. В. Ресурсний потенціал сільських територій: зміст та особливості еволюції. *Український журнал прикладної економіки.* 2018. Т. 3, № 3. С. 110-119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ujae_2018_3_3_16
6. Довгаль О. В. Концептуальні засади особливостей впливу ресурсного потенціалу на розвиток сільських територій регіону. *Вісник ХНАУ.* Серія : Економічні науки. 2019. № 1. С. 100-109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhnu_ekon_2019_1_12
7. Іванов Д. В. Особливості здійснення державної політики розвитку економічного потенціалу територій в умовах децентралізації в Україні. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука".* 2020. № 6(1). С. 7-12. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2020_6\(1\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2020_6(1)_3)
8. Іванов Д. В. Теоретичні підходи до визначення сутності розвитку економічного потенціалу територій як державно-управлінської категорії. *Теорія та практика державного управління.* 2020. Вип. 2. С. 142-150. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpu_2020_2_19
9. Калетнік Г. М. Розвиток кооперації у реалізації потенціалу відновлюваних джерел енергії для впровадження "зеленого" курсу і сталого розвитку сільських територій. *Економіка природокористування і сталий розвиток.* 2022. № 12. С. 26-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/epod_2022_12_6
10. Ковальський М. Р. Механізми державного регулювання ресурсним потенціалом територій. *Інвестиції: практика та досвід.* 2021. № 20. С. 71-75.
11. Ковтун І.Б., Терещенко Т.В. Теоретичні аспекти формування економічного потенціалу територіальної громади: синергетичний підхід. *Наука, технології, інновації.* 2021. № 3. С. 3-9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/STI_2021_3_3
12. Кузьома В. В. Особливості використання ресурсного потенціалу сільських територій: регіональний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 21(1). С. 109-116. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_21\(1\)_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_21(1)_26)
13. Лапішко М. Тенденції розвитку фінансово-інвестиційного потенціалу територіальної економіки. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики.* 2021. № 2. С. 332-342. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2021_2_36
14. Лепа В. В. Аналіз підходів до оцінки потенціалу територіальних громад. *Науковий вісник Ужгородського університету.* Серія : Економіка. 2022. Вип. 2. С. 71-77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2022_2_12

15. Лисяк Л. В. Зміцнення фінансового потенціалу об'єднаних територіальних громад в умовах бюджетної децентралізації. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2020. № 4. - С. 84-89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2020_4_16
16. Малюк С. О. Ресурсний потенціал в контексті сталого розвитку сільських територій (на прикладі Миколаївської області). *Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки*. 2013. № 7. С. 157-164. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhnau_ekon_2013_7_24
17. Озарко К. С. Інструменти територіального маркетингу у використанні ринкового потенціалу регіонів. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2021. № 7-8. С. 112-121. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2021_7-8_18
18. Патинська-Попета М. М. Удосконалення механізмів управління фінансовим потенціалом територіальних громад з урахуванням європейського досвіду. *Бізнес Інформ*. 2022. № 8. С. 166-172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2022_8_22
19. Патинська-Попета М. М. Євроінтеграційні перспективи управління фінансовим потенціалом сталого розвитку територіальних громад. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2021. № 5. С. 24-32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2021_5_6
20. Попадинець Н.М. Суть механізму реалізації регіональної структурної політики. URL: https://re.gov.ua/re201403/re201403_048_PopadynetsNM.pdf
21. Присяжна Т. Т. Методичні підходи до оцінки інвестиційного потенціалу територіальних громад. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 9. С. 119-126.
22. Самсонова В. В. Теоретичні засади визначення рекреаційно-туристичного потенціалу сільських територій. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2022. № 28. С. 109-119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Piir_2022_28_12
23. Соколюк К.Ю., Головащенко А.В. Економічний потенціал регіону: інноваційна складова. *Економіка та управління національним господарством*. Випуск 20. 2018. С. 29-35. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/20_2018_ukr/7.pdf
24. Сталый розвиток старопромислових регіонів України: інноваційний вимір: кол. монографія / за ред. Омеляненка В. А. Суми : Триторія, 298 с.
25. Терещенко Т.В., Мощанець А.А. Практичні аспекти формування маркетингової спрямованості у діяльності органів місцевого самоврядування. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2022. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2619> DOI: 10.32702/2307-2156-2022.2.31
26. Томчук О. В. Поведінковий аспект формування людського потенціалу розвитку території. *Ефективна економіка*. 2019. №5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_5_56
27. Фурман І. В. Стратегічні напрями розвитку біоенергетичного потенціалу Іллінецької територіальної громади. *Таврійський науковий вісник. Серія : Економіка*. 2023. Вип. 15. С. 134-143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tavnve_2023_15_18
28. Чижевська Л. О. Науково-методичні засади визначення туристично-рекреаційного потенціалу об'єднаних територіальних громад та їх практична реалізація в проектах просторового планування. *Теорія та практика дизайну*. 2021. Вип. 22. С. 154-170. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tprd_2021_22_17
29. Шибанін В. С. Диверсифікація використання трудового потенціалу сільських територій. *Економіка АПК*. 2020. № 8. С. 6-12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2020_8_4

Тема 3

1. Білошенко І. А. Удосконалення класифікації механізмів державного управління інвестиційними процесами. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі*. - 2012. - № 1. - С. 114-125. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg_2012_1_12
2. Бойко Л. М. Державна інвестиційна політика в аграрному секторі України: джерела та механізми реалізації. *Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки*. 2017. № 1. С. 3-10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhnau_ekon_2017_1_3
3. Горошкова Л. А. Соціально-економічний потенціал розвитку об'єднаних територіальних громад (на прикладі Запорізької області). *Український географічний журнал*. 2019. № 4. - С. 18-27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UGJ_2019_4_5

4. Данько Ю. І. Інвестиційний механізм забезпечення сталого розвитку аграрного виробництва. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2020. № 1. С. 52-59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2020_1_11
5. Дегтярьов А.В. Механізми реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва: дис. ... д-ра філософії : 281 / А. В. Дегтярьов. Чернігів, 2021. 213 с. URL: <http://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/24516>
6. Драчук Ю. Механізми стимулювання венчурного інвестування інноваційного розвитку промисловості: узагальнення зарубіжного досвіду. *Економічний дискурс*. 2016. Вип. 2. С. 117-128. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ed_2016_2_15
7. Залунін В. Ф. Організаційно-економічний механізм реалізації інвестиційно-екологічної стратегії сталого розвитку регіонів України. *Економічний простір*. 2016. № 112. С. 57-70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2016_112_8
8. Захаріна О. В. Механізм функціонування інвестиційних проектів на принципах державно-приватного партнерства. *Наукові горизонти*. 2018. № 6. С. 61–71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhnau_2018_6_10
9. Кизим М. О. Шляхи вдосконалення механізму державного регулювання інвестиційної діяльності у сфері теплопостачання. *Проблеми економіки*. 2021. № 3. С. 48-55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2021_3_8
10. Комащенко Т. А. Інститути державної інвестиційної інфраструктури: механізми розвитку. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2011. Вип. 8. С. 288-308. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppd_2011_8_21
11. Кравчун О. Формування механізмів державного управління в контексті можливих інвестиційних загроз. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2013. № 1. С. 130-138. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2013_1_17
12. Кудрявцева В.В. Механізм реалізації державної інвестиційної політики. URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2018/03/Kudriavtseva.pdf>
13. Кузьома В. В. Інвестиційно-інноваційний механізм формування конкурентоспроможності аграрних підприємств в умовах сталого розвитку. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Т. 5, № 3. С. 336-345. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ujae_2020_5_3_39
14. Латинін М. А. Закордонний досвід державного регулювання розвитку економічного потенціалу територій. *Аспекти публічного управління*. 2019. Т. 7, № 12. С. 125-134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2019_7_12_15
15. Лебеда Т. Б. Удосконалення механізму державно-приватного партнерства для залучення інвестицій у відновлення соціальної інфраструктури України в повоєнний період. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. № 3. С. 99-107 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2022_3_16
16. Леус Д. В. Механізм портфельного інвестування у сталий економічний розвиток: процесний підхід. *Економічний простір*. 2014. № 81. С. 82-90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2014_81_11
17. Леус Д. В. Формалізація впливу механізму портфельного інвестування на сталий розвиток економіки. *Ефективна економіка*. 2014. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_1_35
18. Лимич Ю. В. Організаційно-економічний механізм використання інноваційно-інвестиційного потенціалу сталого розвитку. *Менеджер*. 2014. № 1. С. 201-208. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzhm_2014_1_36
19. Лисачок А. В. Механізми управління інвестиційною безпекою в умовах сталого розвитку: трактування сутності понять. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2020. Вип. 2. С. 34-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2020_2_6
20. Ляшук Н. О. Механізм державного регулювання впровадження індикативного планування для реалізації інвестиційних проектів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 6. С. 180-186.

21. Орлова Н. С. Механізм організації системи моніторингу інвестиційної політики сталого розвитку в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 1. С. 64-69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_1_15
22. Процикевич А. І. Теоретико-методичні засади формування механізмів державного регулювання інвестиційних процесів на ринку ІТ-послуг. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2018. Вип. 55. С. 40-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlca_ekon_2018_55_9
23. Пушак Я. Я. Теоретико-методичні аспекти оцінки інвестиційних механізмів в умовах сталого розвитку виробничих сфер економіки регіону. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Т. 4, № 2. С. 104-113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ujae_2019_4_2_14
24. Редзюк Є. В. Механізми ефективного державного стимулювання і пріоритети при інвестуванні в економіку України. *Економіка України*. 2021. № 8. С. 68-80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2021_8_8
25. Семененко І. М. Організація імпакт-інвестування як елементу компенсаційного механізму сталого розвитку регіону на засадах цільового управління підприємствами. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 11(3). С. 4-8. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2018_11\(3\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2018_11(3)_3)
26. Сорочишина Н. А. Інвестиційний механізм у складі державної політики у сфері залучення інвестицій на інноваційну діяльність. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Державне управління*. 2018. Т. 29 (68), № 1. С. 152-160. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sntvupa_2018_29_1_30
27. Терещенко Т.В., Мощанець А.А. Практичні аспекти формування маркетингової спрямованості у діяльності органів місцевого самоврядування. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2022. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2619> DOI: 10.32702/2307-2156-2022.2.31
28. Цюман Є. С. Інвестування з застосуванням механізму державно-приватного партнерства. *Управління проектами, системний аналіз і логістика. Технічна серія*. 2012. Вип. 9. С. 399-403. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Upsal_2012_9_98
29. Шкарупа О. В. Механізми інвестиційної підтримки масштабування еко-інновацій для сталого розвитку. *Вісник Сумського державного університету. Серія : Економіка*. 2021. № 2. С. 71-78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSU_ekon_2021_2_11
30. Шостак С. М. Особливості механізму державного управління інвестиційними проектами, що реалізуються із залученням коштів міжнародних фінансових організацій. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Державне управління*. 2018. Т. 29 (68), № 5. С. 192-197. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/sntvupa_2018_29\(68\)_5_36](http://nbuv.gov.ua/UJRN/sntvupa_2018_29(68)_5_36)
31. Юхименко П. І. Інституціональне забезпечення нарощування інвестиційного потенціалу об'єднаних громад сільських територій. *Економіка та управління АПК*. - 2020. - № 1. - С. 149-156. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecurapk_2020_1_18

Тема 4

1. Белов Д. М. Міжмуніципальне співробітництво в структурі транскордонного співробітництва. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2022. Вип. 72(2). С. 226-230. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2022_72\(2\)_38](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2022_72(2)_38)
2. Гриндей О. І. Міжмуніципальне співробітництво – інноваційна форма місцевого розвитку. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]*. Серія : Державне управління. 2015. Т. 263, Вип. 252. С. 54-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdu_2015_263_252_11
3. Демчишен В. Про деякі аспекти розвитку міжмуніципального співробітництва як інноваційного інструменту в реалізації державної регіональної політики в Україні. *Віче*. 2010. № 24. С. 6-9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2010_24_4
4. Засадко В. В. Використання механізмів міжмуніципального співробітництва в процесі зміцнення економічної безпеки прикордонних міст. *Соціально-економічні проблеми*

сучасного періоду України. 2014. Вип. 4. С. 108-116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepsru_2014_4_14

5. Костіна Н. А. Розвиток співробітництва територіальних громад (міжмуніципального співробітництва – ММС) в умовах реалізації реформи місцевого самоврядування. *Аспекти публічного управління*. 2016. № 37-38. С. 84-90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2016_37-38_14

6. Круглов В. В. Державно-приватне партнерство в системі міжмуніципального співробітництва. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління*. 2017. Вип. 2. С. 343-351. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2017_2_45

7. Крушановський С. І. Асоціації органів місцевого самоврядування в системі міжмуніципальної та державно-муніципальної взаємодії. *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології*. 2013. Вип. 2. С. 89-94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyptp_2013_2_18

8. Маковецька Ю. М. Практика міжмуніципального співробітництва у вирішенні проблеми відходів на сільських територіях. *Ефективна економіка*. 2014. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_12_86

9. Максимчук М. В. Міжмуніципальне співробітництво як інструмент підвищення інклюзивності розвитку об'єднаних територіальних громад України. *Регіональна економіка*. 2019. № 2. С. 26-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2019_2_6

10. Оленковська Л. П. Зарубіжний досвід організації та ефективного функціонування міжмуніципального співробітництва. *Право та державне управління*. 2013. № 2. С. 159-164. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ptdu_2013_2_31

11. Оленковська Л. Проблематика міжмуніципальної співпраці у вітчизняних та зарубіжних дослідженнях. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2013. Вип. 1. С. 272-280. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2013_1_36

12. Осипов В. Н. Субрегіональні утворення як один з способів забезпечення міжмуніципального співробітництва у регіоні. *Економічні інновації*. 2017. Вип. 63. С. 224-230. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecinn_2017_63_31

13. Полтавець В. Д. Кадрові проблеми впровадження механізмів міжмуніципального співробітництва в Україні. *Ефективність державного управління*. 2014. Вип. 38. С. 383-387. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2014_38_48

14. Полтавець В. Д. Міжмуніципальне співробітництво у Франції. Досвід та уроки. *Державне управління: теорія та практика*. 2013. № 2. С. 214-218. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2013_2_26

15. Полтавець В. Д. Проблеми та актуальність впровадження механізмів міжмуніципального співробітництва в Україні. *Теорія та практика державного управління*. 2012. Вип. 3. С. 110-115. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpu_2012_3_16

16. Полтавець В. Д. Фінансово-організаційне забезпечення впровадження механізмів міжмуніципального співробітництва в Україні. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2014. Вип. 2. С. 106-113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnadu_2014_2_11

17. Полтавець В. Д. Форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування як основа міжмуніципального співробітництва. *Ефективність державного управління*. 2013. Вип. 37. С. 295-299. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2013_37_41

18. Попова Ю. М. Сучасний стан і перспективи розвитку міжмуніципального співробітництва. *Modern economics*. 2018. № 10. С. 97-101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2018_10_18

19. Приліпко С.М. Публічне управління розвитком територій на основі реалізації проєктів державно-приватного партнерства на засадах сталого розвитку. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2020/4.pdf

20. Приходько Х. В. Міжмуніципальне співробітництво: процесуально-правовий аспект. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Право*. 2011. Вип. 1. С. 149-158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_pr_2011_1_21

21. Сердюк О. І. Перспективи розвитку міжмуніципальної співпраці громад в Україні. *Modern economics*. 2022. № 36. С. 125-129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2022_36_20
22. Сердюк О. І. Розвиток кластерів як інструмент активізації міжмуніципальної співпраці. *Бізнес Інформ*. 2023. № 1. С. 80-85.
23. Сірик З. О. Шляхи використання зарубіжного досвіду міжмуніципального інвестиційного співробітництва. *Проблеми економіки*. 2018. № 1. С. 15-21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PeKon_2018_1_3
24. Терещенко Т.В., Хитра О.В. Синергія транскордонного співробітництва та регіонального розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 76. С. 48–57. URL: http://bses.in.ua/journals/2022/76_2022/8.pdf
25. Тимошук В. П. Підвищення ефективності та законності міжмуніципального співробітництва у сфері адмінпослуг. *Правова держава*. 2019. Вип. 30. С. 289-297. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PrDe_2019_30_34
26. Чала Н. Д. Міжмуніципальне співробітництво в управлінні економічним простором: соціально-фінансовий зріз. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Економіка*. 2011. Вип. 10. С. 184-194. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_ekon_2011_10_25

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

www.rada.gov.ua

www.president.gov.ua

www.kmu.gov.ua

<http://www.cor.europa.eu>

www.un.org

www.delukr.ec.eu.int

<https://niss.gov.ua/>

<http://www.nbuv.gov.ua/>

<https://nlu.org.ua/>

Верховна Рада України

Президент України

Кабінет Міністрів України

Комітет регіонів

ООН

Представництво ЄС в Україні

Національний інститут стратегічних досліджень

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського

Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого